

БУКАТА ГАННА БОГДАНІВНА

(Теребовлянський коледж культури і мистецтв)

Буката Ганна Богданівна народилася 23 березня 1955 р. в с. Ілавче Теребовлянського р-ну Тернопільської обл.

Закінчила філологічний факультет Дрогобицького державного педагогічного інституту ім. І.Франка (1977).

У цьому ж році розпочала трудову діяльність на посаді викладача української мови та літератури Теребовлянського вищого училища культури (зараз коледж).

Окрім посадових обов'язків, виконувала різні відповідальні громадські доручення, брала активну участь у загальноучилищних заходах.

Була куратором навчальних груп, зав.кабінетом української мови та літератури, керівником літературної студії «Пролісок», відповідальний секретар педагогічної ради коледжу.

Як викладач філологічних дисциплін має літературознавчі статті у Науковому віснику Інноваційних технологій.

У 1997 році їй присвоєно категорію керівника кафедр і центрів українознавства Українським інститутом підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти.

Відмінник освіти України, старший викладач-методист, спеціаліст вищої категорії.

Має публікації :

1. Буката Г.Б. Поезія українського відродження. Творчість поета В.Голобородька / Буката Г.Б.// Науковий вісник інноваційних технологій : наук. Метод. Вид.: за матеріалами II Міжнар. наук, практ. конф. «Інноваційні підходи до науки XXI сторіччя : № 1(2) 2013. – Кіровоград, 2013. – С.192-195.

2. Буката Г.Б. Втілюючи думки... (з досвіду роботи літературної студії «Пролісок» / Буката Г.Б. // Сучасна наука: теорія і практика : матер. VI Всеукр. наук.- практ. заоч. конф. 28-29 лист. 2014 р. – Запоріжжя : 2014. – С.175 -178.

3. Буката Г.Б. Участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Мова у світлі класичної спадщини та сучасних парадигм» (м. Львів 8-9 березня 2019 р.) Тема статті «Духовний світ особистості в процесі вивчення української мови».

4. Буката Г.Б. Участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання розвитку філологічних наук у XXI столітті» (м. Одеса 22-23 березня 2019 р.) Тема статті «Особливості вивчення новели М.Коцюбинського "Іntermezzo" (з досвіду)».

Ганна БУКАТА (м. Теребовля)

ЗАНЯТТЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

ТЕМА Мова і професія. Професійна лексика. Терміни.

МЕТА: Визначити роль української мови в державній установі та на виробництві, шляхи збагачення професійної лексики. Повторити зі студентами терміни ділового стилю, термінологічну лексику, вміння визначати групу професіоналізмів, «мову професії», розрізняти терміни та професіоналізми, а також грамотно використовувати професійну лексику виховувати почуття самодостатності свідоме ставлення до обраної професії.

Тип заняття: інтерактивний

Інтеграція: історія, навчальний матеріал зі спецдисциплін «Образотворче мистецтво», «Хоровий спів», « Спецінструмент».

Ключові слова: термін, термінологія, терміносистема, загальнонаукові терміни, номенклатура, словники, професіоналізми.

План заняття:

1. Організаційний момент
2. Мотивація навчальної діяльності
3. Представлення нової теми.
4. Надання необхідної інформації.
5. Інтерактивні вправи.
6. Рефлексія заняття
7. Домашнє завдання

Хід заняття:

1. Організаційна частина
 2. Мотивація навчальної частини
- Працюємо з текстом офіційно – ділового стилю.

Акт проголошення Незалежності України.

Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року,

- продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,
- виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами,

здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада УРСР урочисто

Проголошує:

Незалежність України та створення самостійної української держави – України.

Територія України є неподільною і недоторканною.

Віднині на Україні мають чинність виключно Конституція і закони України.

Цей акт набирає чинності з моменту його схвалення.

Верховна Рада України

24 серпня 1991 року

1. Які терміни використані у аному офіційно-діловому стилі ?

(відповідь: державний переворот, акт проголошення, статут ООН, Незалежність України, державний суверенітет, Конституція України...).

2. Які характерні риси для даного тексту ?

- слова вживаються у прямому значенні, часте використання суспільно-політичних термінів, розмовні та просторічні лексеми відсутні, відсутнє і емоційно – експресивне забарвлення).

III. Представлення нової теми

Викладач називає тему заняття, студенти пов'язують її з попередньою темою «Стилі української мови. Офіційно-діловий стиль. Найважливіші риси, які визначають діловий стиль».

Викладач очікує результати діяльності студентів:

- повторити правопис великої букви, пов'язаною із професійною діяльністю;
- визначити стильове багатство української мови;
- усвідомити, які способи діяльності використовувались у процесі роботи над вивченням теми.

IV. Надання необхідної інформації

1. Викладач пояснює

Офіційно-діловий стиль, крім загальнонавчальної лексики, послуговується термінами.

Студенти записують. Термін – це слово або усталене словосполучення, що чітко й однозначно позначає наукове чи спеціальне поняття. До використання термінів у діловому стилі ставляться такі вимоги:

- послуговуватися термінами, лише зафіксованими у словнику: наприклад, діловодство, а не діловедення;

- суворо дотримуватись правил утворення від термінів похідних слів, перевіряти їх за словниками та довідниками.

Далі викладач визначає найважливіші ознаки термінів:

- відповідати правилам і нормам певної мови; - бути систематичними і точними;
- бути короткими і однозначними;
- не мати синонімів у межах терміносистеми;
- бути експресивно нейтральними.

Саме у цій системі термінології є вузько галузеві терміни, зокрема професіоналізми. Це слова й мовленнєві звороти, характерні для мови людей певних професій. Оскільки професіоналізми вживають на позначення певних понять лишену сфері тієї чи іншої професії, ремесла, промислу, вони не завжди відповідають нормам літературної мови, виступають як неофіційні синоніми до термінів. Професіоналізми не мають чіткого визначення. Наприклад, професіоналізми музикантів:

Фанера – фонограма; **Розкрутити** – розрекламувати.

Здебільшого професіоналізми застосовуються в усному неофіційному мовленні людей певного фаху. Значна частина професіоналізмів з часом стає термінами, і вони є одним з найважливіших джерел творення термінів. Безперечно, професійне спілкування неможливе без використання термінів. Однак професіоналізми можуть використовуватися в неофіційному професійному спілкуванні, проте вони є ненормативними у професійних документах, текстах, офіційно-діловому мовленні.

У сфері професіоналізмів помітна тенденція до скорочення спеціальних виразів, які застосовуються у професійному мовленні дуже часто, наприклад, у мовленні музикантів зустрічаються такі скорочення:

- клавішник (музикант, який грає на клавішному інструменті);
- ударник (музикант, який грає на ударному інструменті).

Додаємо, що професійна лексика досить численна й неоднорідна. Її обсяг і різноманітність зумовлена особливостями формування та функціонування відповідної терміносистеми.

V. Інтерактивні вправи

1. Дистанційні диктанти

а) інструктаж студентів

Текст поділений на 3 частини і розміщений на дошці в різних місцях. Студенти діляться на 3 підгрупи, де обираються лідери, від кожної команди до дошки йде студент читає й запам'ятовує свою частину тексту, повертається і переказує те, що запам'ятав. Студенти міняються доти, доки текст не буде записаний повністю і правильно (Додаток 1, 2).

Після закінчення роботи студенти заходять і підкреслюють у своїй частині тексту слова – професіоналізми. Лідери команд озвучують частини диктанту і називають слова - професіоналізми. Виграє команда, яка припустилася найменше помилок і точно передала зміст диктанту.

Бесіда зі студентами

- Чим відрізняється дистанційний диктант від традиційного?
- Що ми розвиваємо у собі під час виконання цього завдання (увагу, пам'ять, писемне мовлення, грамотність, визначення слів професіоналізмів)
- Для якої спеціалізації можуть бути використані слова – професіоналізми? («Народна хореографія», «Декоративно-прикладне мистецтво») та ін..

VI. Рефлексія заняття.

Студенти відповідають на запитання (письмово на «Аркушах рефлексії»):

1. Чи було цікаво на занятті?
2. Чи отримали нові знання.
3. У який спосіб ви вивчили матеріал?
4. Ви задоволені оцінкою своєї діяльності?

VII. Домашнє завдання

1. Скласти словничок професіоналізмів свого майбутнього фаху.
2. З метою повторення числівників у професійному мовленні виписати із запропонованого тексту числівники словами і поставити їх у Н. і Д. відмінках (Додаток 3).
3. Написати РОЗПИСКУ.

Додаток 1.

Катерина Білокур

Настав час, коли полтавська Богданівка стала мистецькою столицею Катерини Білокур. Звідси, з біленької селянської хати, рушила у великі світи творчість народної художниці, пішла до людей її малярська поезія, сповнена якоїсь майже магічної сили, майже фантастичної краси. Спершу її картини побачила Полтава, потім вони з'явилися в Парижі. Біля них товпилися відвідувачі на міжнародних виставках, бо хотіли знати, хто ж авторка цих незвичайних полотен? Звідки такий уроджений артистизм у простої української жінки, таке естетичне чуття, багатство та сила уяви?

Дочка України, народний художник республіки, Катерина Білокур привернула на виставках загальну увагу до своєї праці, уразивши найвибагливіших поціновувачів яскравою самобутністю, поетичною силою своїх творів. Вона мовби розповідала світові, який талановитий її народ, як розвинене в нього від природи естетичне почуття і яка сприйнятлива його душа до всього прекрасного в житті.

Україна славиться народним мистецтвом з давніх-давен. Дівоче вбрання і козацька люлька, топирець гуцула і спинка саней, бабусина скриня і мисник на стіні, вишитий рушник і звичайний віконний наличник – будь-яка вжиткова річ під рукою невідомого художника ставала витвором мистецтва.

Додаток 2.

Мовою танцю

Багато українських танців – це реальне відображення селянського чи козацького способів життя. До речі, достовірно відомо, що запорізькі козаки не могли обійтися без танців, головним серед яких був запальний гопак. Танцюристи, зливаючись із емоційною, сповненою енергією мелодією, зображують сміливих і сильних воїнів – захисників рідної Вітчизни. Найчастіше танець подається як змагання: танцюрист виконує певний елемент, який складається із непростих рухів, а саме: стрибків, присядок, обертань тощо. Потім, гордий собою, він пропонує уявному супротивникові повторити рух або ж показати щось більш важке. В українському гопаку, крім демонстрації індивідуальної майстерності, відзначається також і тема побратимства: танцюристи виконують рухи, спираючись на плечі чи руки один одного.

Візитівка танцювальних традицій західноукраїнських земель – віртуозний чоловічий танець гуцулів, який має назву «аркан». За деякими версіями, він містить у собі елементи ритуалу, є танцем-ініціацією, посвятою в чоловіки. Переплітаючи руки та стаючи в коло, виконавці утворюють символічне сонце – усесильний магічний знак. Аркан – це танок, у якому хлопці демонструють свою силу, спритність, а також дисциплінованість. Дослідники стверджують, що його можна читати як шифр.

Додаток 3.

Теребовля – районний центр Тернопільської області, одне з найстаріших міст України й найдавніше місто Поділля, розташоване на Подільській височині, в західній частині Правобережного лісостепу. Давня історія міста наситила його околиці цінними архітектурними пам'ятками. Перша згадка про місто датується **1097 роком у «Повісті минулих літ»**. Але за археологічними розкопками заселення Замкової гори відноситься до 3 тис. до н.е Назва „Теребовля”, можливо, походить від тарослов'янського слова **“теребити” (корчувати, вирубувати ліс)**. Також існує легенда про те, що нібито на горі Покрівка колись стояло три хрести. Під ними були могили теребовлянського князя і його двох синів, котрі загинули під час навали монголів. Ці три хрести означали «три болі», а від цього вже пішла назва «Теребовля». Проте навала монголів була на 144 роки пізніше від першої згадки про місто. Від 1199 року Теребовля належала до Галицько-Волинської держави. Після смерті у 1205 видатного князя Романа Мстиславовича розпалася Галицько-Волинська держава, й Теребовлянське князівство знов відокремилася. 1241 року Теребовлю спустошили війська хана Бату, зруйнували замок. Теребовля — давня столиця Теребовлянського князівства. Постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року Теребовлю внесли до списку історичних населених місць України.

Література

1. Коваль А. Ділове спілкування. – К., 1992.
2. Наконечна Г. Українська науково-технічна термінологія: історія і сьогодення. – Л., 1999.
3. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство. – Л., 1994.
4. Сучасна українська літературна мова /За ред. А.П. Грищенка. – К., 1997.
5. Ющук І.П. Українська мова. – К.: Либідь, 2003.